תיאטרון האוניברסיטה

החוג לאמנות התיאטרון
הפקולטה לאמנויות עיש יולנדה ודוד כץ
אוניברסיטת תל אביב

הפקת גמר בבימוי
בשיתוף תוכנית המצטיינים בעיצוב במה,
קולנוע וטלוויזיה

ילד דגיר

מחזה מאת ג'ושוע קונקל

תרגום, בימוי ועיצוב סאונד:

יאשה קריגר

תיאטרון האוניברסיטה מציג:

הפקת גמר בבימוי

ילד הגיר

מאת ג'ושוע קונקל

בימוי, תרגום ועיצוב סאונד: **יאשה קריגר**

בעיצוב תלמידי תכנית המצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה:

תפאורה: **יאנה דימשיץ**

תלבושות: **מרינה שרויקו**

תאורה: **מאיה לוין**

בהשתתפות בוגרות מסלול המצטיינים במשחק:

הדס אפל – לורן רדלי

אביגיל זמיר – בריאנה סטארק

מנבר יוסף – טרישה סורנסן

הדס מירון – פנלופה (פני) לאודר

הפקה וניהול הצגה: **מעין קדויל ונעם טיילור**

ע' במאי: **אופק זוהר**

ניהול ייצור תפאורה ואביזרים: **שירה אשל ואור אטקס**

ניהול ייצור תלבושות ואביזרים: **עתליה הר-צבי ורז ינובסקי**

ניהול תאורה: **עדי לביא**

ע. ייצור תפאורה:**נגה אוקסמן, ניצן חן**

הפעלת סאונד: **אופק זוהר, עמית אשכנזי**

הפעלת תאורה: **שון זילברשטיין, עדי לביא**

צוות טכני: **, לואיס דניאל, רוני מיוחס, פאבל סטרחניצקי, בת-שבע רוזנבאום, מאי שחאדה**

עיצוב כרזה: **אופק זוהר**

"אולי לרצות מספיק חזק זה סוג של כישוף?" - על המחזה ***ילד הגיר***

ילד הגיר (***The ChalK Boy***) הוא מחזה מ-2008 מאת המחזאי והתסריטאי האמריקאי ג'ושוע קונקל (Conkel), שמרבה לעסוק במחזותיו בנרטיבים קוויריים ובתרבות הפופ. זה היה המחזה האחרון שקראתי בחיפושיי אחר מחזה להפקת הגמר שלי. הסיפור על קליר-קריק (Clear Creek), העיירה האמריקאית הקטנה והתמימה, שסודות אפלים רוחשים בה מתחת לפני השטח, זרק אותי מיד ל***טווין פיקס*** (***Twin Peaks***) ולעולמות המסתוריים של דיוויד לינץ' (Lynch), שאני כל כך אוהב. העיסוק באפל ובנסתר, ככוח אלים המנוגד ליום-יומי, הגלוי והמקובל, חושף את מערכת הערכים והקודים החברתיים הגלויים והסמויים על-פיהם מתנהלת הסביבה בזמן ומקום מסוימים. במקרה של ***ילד הגיר***, מדובר בארצות הברית של תחילת המאה העשרים ואחת. דרך עלילת המחזה מתוות ארבע הגיבורות את האתוס האמריקאי העכשווי, על המתחים והסתירות שבו. הקונטקסט האמריקאי שיחק עבורי תפקיד חשוב בבחירת המחזה, שכן מצאתי בו רלוונטיות רבה, ובמובן מסוים אף הלימה, לתרבות הישראלית; תרבות שפע קפיטליסטית בעלת ריבוד מעמדי ברור, שמתקיימת במקביל לקודים ערכיים אמוניים, שבצלם חוסות תפיסות מסורתיות אוהבות/שונאות אדם. בתוך קונטקסט זה, שבתרגומי בחרתי להשאירו אמריקאי לחלוטין ולעברת אותו כמה שפחות, מתחבטות ארבע הנערות בשאלות קיומיות: בעולם של כסף, מעמד ונראות, מהו מקומה של האמונה? האם ישנה השגחה עליונה או לפחות השגחה כלשהי? האם האדם שולט על גורלו או שאין מנוס מן השרירותיות? אלו הן שאלות כלליות מאוד, אך באותה מידה הן גם מאוד אינטימיות, שכן את השאלות האלו שב אדם ושואל את עצמו במהלך חייו. גם האמנות מרבה לעסוק בשאלות אלו, והתיאטרון בפרט, כבר מראשיתו (ע"ע ***אדיפוס המלך***...). ב***ילד הגיר*** הן נבחנות מבעד לפרספקטיבה של גיל ההתבגרות המודרני, תוך התייחסות קונטקסטואלית מתמדת לשאלות של זהות ומעמד, מה שמייצר מבט מפוכח וארסי, אך גם תמים ומלא חמלה. זהו המבט שתפס אותי במחזה. והוא גם הצחיק אותי מאוד.

הקומדיה, שמטבעה מודעת יותר לתיאטרוניותה, שוברת את הקיר הרביעי ביתר קלות ומזמנת בכך את האירוניה וההומור. המסגרת המטא-תיאטרונית של המחזה, ארבע הנערות ש"עושות הצגה" שבה הן מציגות לקהל את סיפור המסתורין של העיר קליר-קריק, משמשת כבסיס לנושא המרכזי שלו: ניסיון האדם לשנות את המציאות באמצעות בדיה. כך פני, הפרוטגוניסטית בסיפור, שמנסה לשנות את מהלך חייה באמצעות בדיה. כך גם לורן וטרישה, שמציגות את הסיפור לקהל בריאליזם הילדותי שלהן. כך גם אני, שבחרתי לתרגם ולביים את המחזה הזה, ולהציגו בפני קהל ישראלי. יצירת הבדיה היא לחם חוקו של התיאטרון. הבמה מקיימת מציאויות בדיוניות מתוך כוונה שהקהל יאמין בהן, או לפחות ישהה את חוסר האמון שלו, ולו לזמן מוגבל. אך האם הבדיה הזו מתפוגגת כליל בתום ההצגה או שהיא ממשיכה להתקיים גם במציאות, יחד עם כל מי שנכח בהצגה?

בבואי לביים את ***ילד הגיר*** שאלתי את עצמי, בדומה לגיבורות המחזה המעלות הצגה, מהו טיבו של הכישוף התיאטרוני? האמנם יצירת בדיה יכולה להוביל לשינוי במציאות?

בריאנה סטארק, אחת הדמויות, מעלה את הסברה הנאיבית שאולי לרצות מספיק חזק זה סוג של כישוף. בקונטקסט הקפיטליסטי של המחזה (ושל החיים) זו עשויה להיות סברה פסימית. אבל התיאטרון דווקא מאמץ סברה זו, בהופכו באופן שיטתי את הרצון לפעולה בימתית, שמייצרת את אותה הבדיה, את הקסם שהוא הצגת התיאטרון.

יאשה קריגר, במאי

על מציאות ובדיה בעבודת המשחק

כשהייתי סטודנטית למשחק בשנה א', אחד מהמורים המשפיעים והחשובים שהיו לי אמר שמשחק זו אמת בסיטואציה שקרית. שקרית, משום שאני בתור שחקנית מגלמת אישה שאיננה אני, הטקסט שאני מדברת כתוב מראש, הנסיבות של הסצנה הן נסיבות שאינן לקוחות מתוך הזיכרונות האישיים שלי ואני מודעת לכך שיש קהל שצופה בי. אמת, וכאן זה נעשה קצת מורכב, משום שהחוויה הרגשית והפיזית שאנו עוברים כשחקנים על הבמה, באמת מתרחשת במהלך ההצגה. כמובן שזה לא קורה תמיד, אפילו לא רוב הזמן, אבל היו רגעים שבהם הסיטואציה הבימתית הרגישה לא פחות "אמתית" מאשר סיטואציות שהתרחשו בחיים שלי, והזיכרונות שיש לי מסצנה ששיחקתי בה מתמזגים עם זיכרונות אמתיים שיש לי. בגלל שהמציאות הבימתית היא לרוב יותר דחוסה, חירומית, הולכת ומתגברת, היא עשויה להוביל את השחקנים לשיאים רגשיים שאינם רגילים לחוות ביומיום. אין זה אומר שלרגשות הללו אין את אותה השפעה ועוצמה של רגשות הנחווים בחיים שמחוץ לבמה. הרגש הוא מעצב זיכרון, הוא פוטנציאל וסוכן של שינוי. אם הרגש הוא בסופו של דבר אותו רגש (מחוץ לבמה ועליה), והחוויה הרגשית אכן קורית אצל השחקנים ומועברת לקהל, תאטרון יכול להוות סוכן של שינוי.

בריאנה היא נערה בת חמש עשרה שמנסה לשרוד את גוב האריות שנקרא תיכון. היא מאוהבת, היא מפחדת שלא יקבלו אותה כמו שהיא, היא מפחדת להיחשף אבל היא גם לא מתפשרת על מי שהיא. בריאנה היא לא הנערה שהייתי בתיכון, אבל הקשיים שהיא עוברת הם קשיים שהתמודדתי איתם כנערה וכבוגרת. כשאני משחקת אותה אני מרגישה שאני לומדת עוד על עצמי – כבן אדם וכשחקנית, שאני חווה מחדש דחייה ובדידות וייאוש אבל גם אומץ ותחושת מסוגלות גדולה. הבמה היא חממה שמגנה עלינו, אנחנו יכולים לקפוץ מצוק גבוה מבלי להיפצע, החיים בה מוגבלים בזמן – יש להם התחלה וסוף. גם הקהל שנמצא בעמדת הצופה שותף לחוויה אבל לא מסכן את עצמו דרכה, הישיבה בחושך והשתיקה שומרים עליו. בריאנה רוצה להאמין בכישוף כדי לשנות את המציאות ולהשיג את פני, לשם כך היא גם מוכנה להשתתף בהצגה של לורן וטרישה. אולי גם אנחנו, כשחקניות, רוצות להאמין ביכולת שלנו לשנות ולהשתנות על הבמה, ביכולת שלנו לקלף עוד ועוד שכבה בדרך לאמת. אולי זה גם סוג של כישוף.

אביגיל זמיר, שחקנית

הדס אפל

בתפקיד לורן רדלי

צילום יהב טרודלר

אביגיל זמיר

בתפקיד בריאנה סטארק

צילום אריה פקר

סקיצות לעיצוב התלבושות
מאת מרינה שרויקו

מנבר יוסף

בתפקיד טרישה סורנסן

צילום שרון אביתר

הדס מירון

בתפקיד פנלופה (פני) לאודר

צילום דנה כהן

Elizabetta Sirani, ***Saint Mary in Pecnane***, 1663

Elizabetta Sirani,
Ecce Homo, 1665

אליזבטה סיראני 1638-1665

אליזבטה סיראני הייתה ציירת בארוק איטלקייה שהותירה אחריה מאות ציורים, רישומים ותחריטים. יצירותיה מכסות נושאים היסטוריים, סצנות תנ"כיות ונוצריות, ומציגות לעתים קרובות דמויות נשיות מיתיות (מגדלנה, יהודית) כחזקות ועצמאיות. סיראני ניהלה את סדנת הציור של אביה מגיל שש-עשרה ושמה יצא למרחוק כמופת של כישרון וניהול-עסקי מרשים. בגיל תשע-עשרה היא הוזמנה על-ידי הממסד הכנסייתי לעטר קתדרלה בבולוניה. בהמשך, היא ניהלה בסדנתה תכנית לימודים והכשרה לציירות.

ביצירותיה סיראני עבדה על ניגודים דרמטיים של אור וצל, משיחות מכחול עבות וצבע עשיר. בציוריה בולטת הנזילות המגדרית והפרספקטיבה הנשית. בתקופתה, נהגו להגיד על סיראני שהיא מציירת כמו גבר, בהתייחס למהירות הציור, הטכניקה המרשימה והחוש הניהולי המפותח. אך דווקא הגדרת הנשיות עומדת בבסיס רבות מעבודותיה.

סיראני נפטרה בגיל עשרים ושבע, ספק מאולקוס ספק מהרעלה. הדיוקן "ראשו של ישו", שבו נעשה שימוש בתפאורת ההצגה, נוצר לקראת סוף חייה בטכניקה של שמן על בד וגודלו המקורי הוא 35*45 ס"מ. מבטו של ישו של סיראני על במת ***ילד הגיר*** מאזכר בשתיקתו את הקשר האדוק שבין הדת הנוצרית לאמנות.

אופק זוהר, ע.במאי

לקריאה נוספת:

Adelina Modesti. ***Elisabetta Sirani 'Vietuosa': Women's Cultural Producton in Early Modern Bologna***, Brepols, 2014

על תהליך עיצוב התלבושות

המחזה ***ילד הגיר*** הוא קומדיה שחורה המספרת את סיפורן של ארבע מתבגרות המתגוררות בעיר קטנה בשם "קליק קריק". המתבגרות מכניסות את הצופה למציאות שלהן, שמצד אחד מצחיקה מאוד ומצד שני ברוטלית למדי. בעזרת עיצוב התלבושות היה לי חשוב לשקף את הייחוד של כל דמות מהפן ההומוריסטי.

מבנה הסיפור של ***ילד הגיר*** בנוי כהצגה בתוך הצגה: הדמויות התיאטרוניות מתחפשות לדמויות תיאטרוניות אחרות. אחד האתגרים היה לאפיין את דמותן של "המספרות", לורן וטרישה, אך לצד זה לייצר להן תלבושת בסיס שמאפשרת "התחפשות".

תלבושות הבסיס נוטות יותר לריאליזם ומתארות את האופי והלך הרוח של ארבע הדמויות הראשיות, ואילו ההשראה לתלבושות ההתחפשות הן דמויות-טיפוס סטריאוטיפיות ומוגזמות (Characters Stock), שסביר שכל צופה מכיר. את דמויות הטיפוסים ניסיתי לאפיין באביזרים וגזרות המוכרים עם התרבות האמריקאית, הן בצורתן והן בצבעוניותן העזה המתבססת על הצבעוניות של דגל ארצות הברית.

מרינה שרויקו, מעצבת התלבושות

על עיצוב התאורה

עיצוב התאורה למחזה ***ילד הגיר*** נולד מתוך הרצון לתת ביטוי לעולמם המבלבל של בני הנוער, עולם של סקרנות, של בלבול, של תסכול ושל גילוי. התאורה, שנעה בין קיטש לחולי, מותחת את קו הגבול בין המסגרת המטא-תיאטרונית של הדמויות ש"עושות הצגה" לבין ההצגה עצמה, כאשר אלו לבסוף יחפפו, יתערבבו ויתמזגו.

עולמן של הנערות צבוע בשטיפה צהובה קרה, דחוסה ומחניקה, כזו המדמה תאורה של חדרי שירותים בבתי-ספר. בחלל שבין דלתות התאים לראי שמעל הכיור - החיים קורים. התבוננתי במחזה דרך עיני הנערות, חשתי את הצימאון למשהו לא ברור, את התנודות הנפשיות, את הניצוצות הרגשיים ואת האתגרים של גיל-ביניים כאוטי. פעמים רבות בתהליך העיצוב מצאתי את עצמי מתבוננת בבמה ושואלת: כיצד הדמויות במחזה היו מאירות את ההצגה שלהן? הקו הדק המפריד בין מציאות לפנטזיה והקלות שבה בני נוער עשויים להתבלבל בין השתיים, היווה עבורי את הבסיס לניגודיות שבין השטיפה הקרה והיציבה לבין ההבלחות הצבעוניות החוזרות ונשנות על הבמה.

מאיה לוין, מעצבת התאורה

על תהליך עיצוב התפאורה

שני הקווים הראשיים שעליהם ביססתי את העיצוב של המחזה הם נקודת המבט של תיכוניסטיות אמריקאיות והתרבות האמריקאית היום-יומית. המחזה מוצג מנקודת מבטן של ארבע נערות צעירות, ומכיל אזכורים רבים לתרבות הפופ האמריקאית, לסרטים ולסמלים אמריקאים כגון רשתות מזון מהיר ופוטבול. כשניגשתי לעיצוב התפאורה חיפשתי השראה באמנות ועיצוב עבור נוער, וגם בייצוג אמנותי של התרבות האמריקאית. בתהליך העיצוב השתמשתי במודלים וטכניקות מתוך תנועת הפופ-ארט האמריקאית (Pop Art), שמתבססת על אזכורים של תרבות הצריכה, מזון מהיר, סרטים וידוענים. אמנות הפופ הופכת את התרבות ה"נמוכה" לאמנות "גבוהה", כדי לבקר וגם להאיר בזרקור את התרבות האמריקאית. בנוסף, פניתי לסרטים שגיבוריהם הם בני נוער, כמו הכישוף (***The Craft***), שמוזכר מפורשות במחזה, ועוד סרטי נוער ידועים שעוסקים בנושאי התבגרות, מיניות, וגילוי העצמי, שמאד בולטים במחזה. השראות נוספות שלי כללו צילומי חדרים של בני נוער משנות ה-90, ועבודות אמנות מתנועת הפופ-ארט שהשתמשו בסגנון "ילדותי" לצד נושאים טעונים בביקורת כלפי החברה והתרבות האמריקאית. כדי לשאוב השראה ישירה מתחום עיצוב התפאורה, פניתי לעבודותיהם של מעצבים כמו דיוויד הוקני (David Hockney) ואכים פרייר, (Achim Freyer) כדי להבין איך לעצב אלמנטים "ילדותיים" אבל ליצור סביבה "בוגרת". בסופו של דבר שאפתי לעצב תפאורה שתראה כמעט כאילו עוצבה ונעשתה על ידי הנערות שמציגות לנו את ההצגה שלהן, אבל עם סגנון ברור שיאזכר מוטיבים של אמנות פופ אמריקאית, כמו שילוב של קומיקס, שימוש בהדפסה גרפית, ניכוס של דמויות וסמלי-תרבות ידועים, ושימוש בחומרים מוכנים כחומרי גלם (Ready-Made).

יאנה דימשיץ, מעצבת התפאורה

על העיצוב המוסיקלי

למוסיקה ולסאונד חשיבות מכרעת ב"מעשה הכישוף" התיאטרוני הכולל, ובהכנסת הקהל, באמצעות החוויה החושית, בסוד העולם הבדיוני שעל הבמה. המוסיקה והסאונד מתפקדים כרובד משמעות מהותי בהצגה, בנוסף לרבדים הויזואליים והטקסטואליים, כאשר תפקוד זה הינו רב משמעי, בהתאם לרמות הבדיון במחזה: לעתים המוסיקה מלווה את ההתרחשות הבימתית, לעתים היא מייצרת אותה – ולעתים חותרת תחתיה. הפס-קול של ההצגה נגזר באופן ישיר מהקונטקסט של המחזה ומן העיסוקים התמטיים שלו. זהו תמהיל של רוק ופופ אמריקאי, שנע מבחינה ז'אנרית בהתאם לאיפיוני הדמויות במחזה: בין פופ מיינסטרימי (Madonna), לרוק קלאסי "גברי" (jam-Doors, Ram) לרוק-פאנק קווירי (Sleater Kinney, Gossip). הציטוטים המוסיקליים הרבים ושילובם למארג סאונד כולל, שואבים השראה מטכניקות ייצור הפופ האמריקאיות, לרבות שימוש בדוגמיות סאונד משוכפלות וגרסות כיסוי מוסיקליות.

ישנן גם שתי יצירות שאינן אמריקאיות בתכלית שמופיעות בהצגה: הסיומת למזמור הליטורגי Mater Stabat של פרגולסי (Pergolesi), שהולחן באיטליה כארבעים שנה לפני הכרזת העצמאות של ארצות הברית ושמעלה לסף התודעה את הבסיס התרבותי-אמוני עליו הושתתה אומה זו, על הקשר האדוק וארוך היומין המתקיים בו בין אמונה לאמנות. בנוסף, מופיעה יצירה מוקדמת לחליל (מגיל אחת עשרה..) של המוסיקאית והיוצרת האיסלנדית ביורק (Bjork). נעימת חליל זו מופיעה כאנטי-תזה לתמהיל הכה אמריקאי רוק-פופ-פאנק, בביטויה נאיביות ילדותית ומסתורין. נעימה זו אף הפכה ללייט-מוטיב מוסיקלי בהצגה והיא מלווה את המהלך הדרמטורגי של המחזה.

כיאה לתרבות הפופ האמריקאית, לפן הויזואלי של התוצר המוסיקלי חשיבות רבה. כך, מצאו השפעות מעטיפות האלבומים של המוסיקאים והיוצרים השונים את מקומן גם בעיצוב התפאורה והתלבושות.

יאשה קריגר, במאי

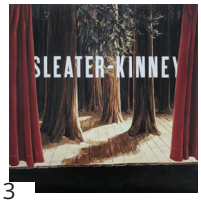
רשימת היצירות המוסיקליות בהצגה, לפי סדר הופעתן:

1. Bjork – ***Glora***, One Little Indian, 1993.
2. Madonna – ***Give Me All Your Luvin'***, Interscope, 2012.
3. Sleater Kinney – ***The Fox,*** Sub Pop, 2005.
4. The Gossip – ***Nite***, Kill Rock Stars, 2003.
5. Neomlei – ***It Stole Your Daughter***, Neomlei Records, 2020.
6. Alan Menken and Howard Ashman – ***Under the Sea***, Walt Disney, 1988.
7. Busta Rhymes feat. Pharell – ***Light Your Ass on Fire***, Star Trak Entertainment, 2003.
8. Drake – ***Hotline Bling,*** Cash Money, 2015.
9. Disclosure feat. Sam Smith – ***Hotline Bling***, Island Records, 2015.
10. Ram Jam – ***Black Betty***, Epic, 1977.
11. The World Home Bible League's Project Phillip in The Orient – ***I Believe in Miracles***, Disciple, 1979.
12. Doors – ***Riders on the Storm***, Elektra, 1971.
13. Pergolesi - ***Quando Corpus - Amen*** – Emma Kirkby, James Bowman, the Academy of Ancient Music, Christopher Hogwood, Decca, 2012.
14. Madonna – ***Like a Prayer***, Sire, 1989.

1

2

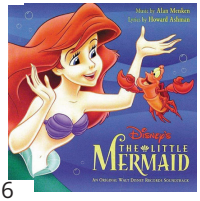

3

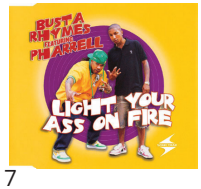

4

5

6

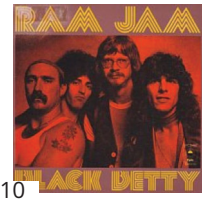

7

8

9

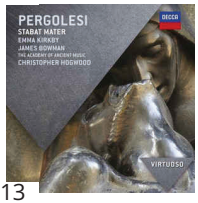
10

11

12

13

14

החוג לאמנות התיאטרון
ראש החוג לאמנות התיאטרון: **ד"ר דרור הררי**
עוזרת מנהלית: **ליאורה טופז**
מזכירת סטודנטים: **דנה אורן – בר חי**

ראש מסלול בימוי: **מר איגור ברזין**
ראש תכנית המצטיינים במשחק: **גב' יעל קרמסקי**
ראש תכנית המצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה: **פרופ' מרים גורצקי-בילו**
ראש מסלול שחקן-יוצר-חוקר: **ד"ר דפנה בן שאול**
ראש מסלול קהילתי: **ד"ר חן אלון**

ע. לראש תכנית המצטיינים במשחק: **דראל פורת**
ע. לראש תכנית המצטיינים בעיצוב: **שחר אמירי**

תיאטרון האוניברסיטה
מנהל תיאטרון האוניברסיטה: **פרופ' גדי רול**
רכז הפקות: **גיא גודורוב**
מפיקה ראשית ואחראית לימודי הפקה: **גליה יואלי**
מנהל טכני: **אלכס וולסקי**
ע. מפיק וחונך הפקות: **פול ממרן**
מזכירת הפקות: **עינת צ'אקי גואטה**

נגר: **סרג'יו גריסק** | תופרת: **גלינה אילן**
ייצור תפאורה: **דודי אליאל - דודי בית מלאכה**

חונכי ההפקה:
חונכת בימוי: **פרופ' אופירה הניג**
חונכת עיצוב תפאורה: **פרופ' מרים גורצקי-בילו**
חונכת עיצוב תלבושות: **אורנה סמורגונסקי**
חונכת עיצוב תאורה: **איריס מועלם**
חונך ניהול ייצור תפאורה: **דרור הרנזון**
חונך טכני תאורה: **דן גלזר**

תודה לראש החוג לאמנות התיאטרון היוצאת, ד"ר שרון אהרונסון-להבי
ולראש מסלול הבימוי היוצאת, פרופ' אופירה הניג

להצטרפות לרשימת התפוצה של תיאטרון האוניברסיטה וקבלת מידע על
ההצגות אנא הירשמו בקישור: www.bit.ly/theatremailtau

לרכישת כרטיסים: www.bit.ly/tautkts

www.facebook.com/tautheatre